

Ma ne bi kiştîş qedîyenê ne sere ronênê!

Roja 28.12.2011, teyareyanê şerî yê dewleta tirkan bombayî varnayî dewijanê dewa Roboskî ya Qilabanî ser, 35 xortê ma yê tern û tezeyî yê bêsuc û guneyî şehîd kerdîy. Ma şehîdan rê Homayî ra rehmê, sere de keyeyê înan, mîletê ma rê zî sebr û selamet wazenê. Tu mîlet bi qetlîman nêqediyayo, mîletê kurdî zî bi qetlîman nêqediyeno.

Şîretê Astuerî

Burçîn ASNA

Astuêr va:

Ti raşt yo biz şî,
Gueştî xo buer kal û kali.
Twi r' çî lengîyê bizi?

Ti raşt yo guelîk şî,
Gueştî xo buer mirda-mirdi.
Twi r' çî dayik û mayiki?

Ti raşt yo mêşna şî,
Gueştî xo buer mirda-mirdi.
Twi r' çî kay û mayi?

Ti raşt yo qatîr şî,
Gueştî xo buer xirt û xirti.
Twi r' çî Malla Mecîdi?

Ti raşt yo astuêr şî,
De şû uca rakuri

6

rojnameyo kulturî yo 15 roje

NEWPEL

16-31 Çele (Ocak) 2012

Hûmare: 21

Vaya / Fîyat: 1 TL

Musayîşê Kirdkî Vera Polîtîkayanê Asîmîlasyonî de Vindertiş o

ZIWANÊ XO BIMUSE!

N. CELALÎ

Çend serrî yê ke mîyanê kirdan de yew xeyreta ziwani peyda bîya. Her wareyê cuye de merdim şîkeno rastê kirdkî bîyero. Mavaji, çarşî û bazaran de nameyê karxanan yan zî reklamê kirdkî zaf cayan de merdim vînenê. Kirdî nameyê qijan kirdkî panenê, xususan kirdî her çiqas kirdkî qisey nêkerê û qijanê xo de kirdkî qisey nêkerê sey yew nişaneyê kirdkî wazenê nameyê qijanê yin kirdkî bo. Medya de, medyaya nuşteki yan zî medyaya diwayişki de kirdkî roje bi roje zêdena.

No ware de çîyo balkêşo bîn zî kursê kirdkî yê. Yanî yew meylê musayîşê kirdkî mîyanê şarê ma de bîyo ganî. Goreyê zanayîşê mi mîyanê di serran de Dîyarbekir, Çewlîg, Anqara, Mersîn, Îstanbul û İzmir de kursî abîyê. Zaf tenan zî ez rast yena ke persê kursî kenê û waştîşê ameyîşê kursî ifade kenê. Yan zî heyf kenê ke neşîkenê bîyerê kurs.

4

Xortan Dewe ra
Bar Kerd

Ednan BERMAZÎ

Yew roj maya Memedî, dewarî kena verdê qijanê bînan. Maya ey wexto ke dewar kena teber, o nêyamebi teber. Pîyê ci veynda:

-La-lawo, ti yê daha çira nîne teber, bewnî maya to dewar vera da.

5

Zozan û Bozan

Ehmed KIRKAN

Tayn raverdi zaf raverdi, rojê vergo veyşan verdê keyedê biza qorçini ra raverdê. Bi nimitena ame duşdê berî. A gami biza qorçini keye ra vijyayê. Vergî dî ki di bizêkê tezeyî zere de yê.

7

Weqfa Îsmail Beşikçi Ronîya

Komîteya awankerdişê weqfe veng ro heme merdîmanê demokatan kerd û wina va: "Ma veng şîma danê ke bibin ardîmkar û paştgirê Weqfa Îsmail Beşikçi."

3

RINDÊ

Bedriye TOPAÇ

Ewro nameyê mi Rindê ya. Rindê kam a, kêneya kamcîn maya delal a, ez zî sey şîma nêzanan.

Çekuyê Rindê peyê kamcîn beranê asinên der ê, Rindê zerrîya kamcîn waştî de bena vile, zerrîya kamcîn çelengsuwarî de erzana, ez nêzanan. La ez zanan ke Rindê nusena. Rindê zerrîya xo kena lete bi lete mîyanê çekuyan de vila kena. Tewr bara rindeke mi rê manena. Bena zîwanê dayike û goşanê mi de yew lorika naskerdîye vana. Vengê mi zêdinena, sînoran rijnena...

5

EDÎTORÎ RA

Roşan LEZGÎN

Ma serra 2011î xo ra pey verda û ma dekewtî serra 2012î.

Ez nika xo dima ewnêna, serra 2011î ra, bi rastî serrêka zehmetine bî, ma zaf zehmetî ante, ma zaf tengane de mendî, zaf kesan, kesê ke vanê ma zî xizmetê na lehçe kenê, bîlasebeb xebata ma de kay kerd, hesedê xo ra, cehaletê xo ra îmkânê ma teng kerdî... La ma rayîrê xo ra dewam kerd. 2011 seba ma hem pirrî tecrube bî hem zî ma bi serkewtene û rîsipîyîye ci ra vejîyayî. 2011, tarîxê kirdkî de serrêka zaf muhîme bî.

Zafê merdiman wina bawer kenê, eke ziwanêk ser a qedexe wedarîyo û ziwan serbest bibo, êdî o ziwan aver şîno û vîndî nêbeno. La wina nîyo!

Senî ke merdim hetê fikrî ra, hetê zanayîşî ra game bi game, qonax bi qonax aver şîno û kemelîyeno, ziwanî zî wina yê. Ma vajin, merdimêko perwerderde, mezunê unîversîte, warê xo yê îlmî de pîspor û dewijêk ke xebera xo dinya ra çin a, caran benê yew? Qîseykerdişê înan, xoîfadekerdişê înan benê

yew? Ziwanî zî wina yê. Bingeh de heme ziwanî wayîrê gramer û qaydeyan bê zî, esla ziwanêko averşîyaye û ziwanêko apeymende yew nîyê, îmkânê xo seypê nîyê.

Eke qedexe çin bo û heme ziwanî serbest bê zî ancî ziwanî averşîyaye û modernîzebîyaye ke problemê xo yê standardîzasyonî hel kerdê, her warê zanistî de bîyo wayîrê termînolojî, cuya cematî de bîyo ziwanî serdest êdî bi hawayêko tebiî ziwananê apeymendeyan mîyan ra darenî we.

Helbet rîyê înkâr û qedexekerdişî ra, rîyê asîmîlasyonê wehşîyê barbarî ra, rîyê bindestîye ra ziwanê ma nîsbet bi ziwananê şarî apey mend. Nika ma estê, ma bajarî de ciwîyenê, zafê ma wende yê, ma tewir bi tewir karanê modernan de xebitênê, ma vajîn ke ma rojnameger ê, doktor ê, avûkat ê, muhendîs ê, esnaf ê... La ziwanê ma nê wareyan de nêameyo şuxulnayîş, ziwanê ma dewe ra sînorkeerde yo, qonaxê pîrîmîtvî de mendo. Mesafeyêko xeylî muhîm dekewto mîyanê cuya ma û ziwanê ma. No apeymendiş hetê psîkolojîkî ra zî tesîrêko zaf muhîm keno. Yanî merdimêko sade yê cematê ma eke kirdkî qîsey bikero, seke hendayê nê mesafeyî apey mendo!

Tîya ra da-des serrî verê cû,

gama ke mi hîkayeyî nuştêne, eke mekan û atmosferê hîkaye dewe bîyêne, ziwan xo ver o şuxulîyayêne. Mi meselaya hîkaye asan tesfir kerdêne. La eke mekan û atmosferê hîkaye şaristan bîyêne, ez xetimîyayêne. Sîstemê fikîrîyayîşê mi vînditêne. Ez nêşayêne qehremananê xo kuçe û kolananê şaristanî ra, kafe ra, apartman ra, trafik de bigêrnî. Mi zanayne ke tirkî de senî beno, senî vajîyeno, senî îfade beno la kirdkî de nêbîyêne. Mi o wext ferq kerd ke ziwanê apeymendeyî û ziwanê averşîyayeyî estê. Eke ma wazenê ziwanê ma bimano, biciwîyo, ganî ma ziwanê xo aver biberîn. Newepel, no ware de gamêka zaf muhîm a. Ma par, ziwanê xo epey aver berd.

Hetê nasnameyî ra zî problemê ma esto. Esas problemê ma çin o. La dagîrkerî wazenê mîyanê mîletê ma de, bitaybetî mîyanê kirdan de kaosê nasnameyî virazê!

Ziwanê kurdî lehçeyan ra yeno pê. Nê lehçeyan ra yew yê ma ya. Lehçeya ma mîyan ra wedarîyo, qîseykerdoxê lehçeya ma asîmîleyê yewna lehçeya kurdan nêbenê. Ez eşkena bi rehetî vajî, eke kirdkî mîyan ra wedarîyo, qîseykerdoxê na lehça se ra neway asîmîleyê tirkî benê. Xora ê ke vanê "zaza" û vanê "zazayî kurd nîyê" tu derdêkê înan ke zazakî bidê ciwîna-

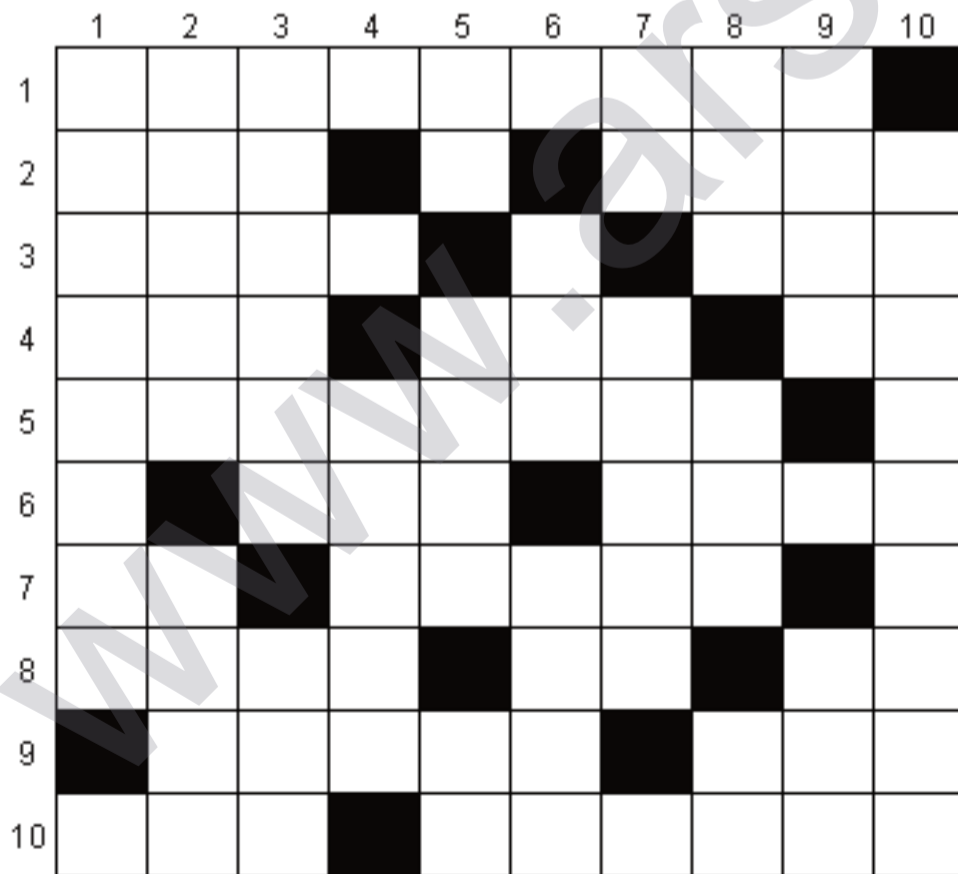
yîş û aver biberê, bikerê ziwanêko modern zî çin o. Hereketêko winasî meydan de çin o û do qet çin bo zî. Tena vanê zazayî kurd nîyê, hende! Temamê mucadeleyê înan na nuqta ser o yo. To ke va, zaza kurd nîyo, nasnameyê etnikî dest ra gêriyeno. Eke nasname lêl bi, buhran/kaos virazîya, asîmîlasyonî ke heme çî girewto xo zere, zafê xo îlan keno. Kirdî pa erdê xo wa mîyanê kurdayetîye ra vejînê, benê tirk!

Ê ke wayîrîya kirdkî kenê, ê ke vera asîmîlasyonî û qedexeyî de mucadele kenê, ê ke kirdkî her hetan ra aver benê modernîze kenê û kenê wayîrê şexsiyetî, kam ê, vejîya meydan, îsbat bi.

Eslê xo de tu mîlet homojen nêbi. Kurdîtîye zî nasnameyêko homojen û yewek yê dînî û etîkî ra nêna pê; kurdîtîye nasnameyêko makro ya, tede çend nasnameyê mîkro yê dînî û komelkî estê. Ma vajîn, hetê dînî ra kurdê musulmanî, êzîdî, yarsanelewî estê. Hetê komelkî ra zî kurdê kurmançî, kurdê zazayî, kurdê soranî, kurdê hewramî, kurdê lûrrî estê... Qij yan pîl, ferq nêkeno, her nasnameyo mîkro yê mîyanê mîletê ma de ganî bibo wayîrê şexsiyetî, bibo wayîrê prestîjî û xo rê bi xo lînganê xo ser o vîndero.

A na yo, ma bi mucadeleyê xo yê serra parî nê çî îsbat kerdî.

X A Ç E P E R S

CORA-CÊR

1- Dêsan de Nimite (nameyê kitabêkê ma yê şîran)

2- Tirê, derê - Veng, sewt

3- Kovî, tersê medenî - Beyraqe

4- Rehete, a ke zehmetê xo

ÇEPA-RAST

1- Rayberê xoverrodayîşê Dêrsimî

2- Weyra, eksê "tîya"yî - Nogine, mozike

3- Homa, Heq - Kelce

4- Dêke, pîrike - Nameyêkê camêrdan - Herfa şîyêsine ya alfbeya kurdî

5- Veşnayîşê kolîyan/îzman, xizalî ûsn.

6- Pêxamberêk - Reyna, neqlêna

7- Zemîrêk - Hedre, hazir

8- Înşa, îmar - Kokê karê dîyayîşî - Mîye, mêşna

9- Hengazî - Merdim pê xercelîyeno, keyf keno, oyne

10- Endam - Myweyêk (hîna zêde ci ra şerab virazîyeno)

çin o

5- Masto nîrite/şanaye - Rewşa hewayî - Sembolê telurî

6- Kilmvatişê "Elîfe" (nameyê cinîyan) - Bajarêkê Yemenî

7- Suffîkso ke name ra sifet virazeno - Înadkarîye, rikdarîye

8- Lajek, lawik - Mîyanê "cenetî" - Kure, çî ca, kotî

9- Dinya, cîhan - Heywanêko pededayox

10- Elewîtiye, qizilbaşîye

Cewabê Hûmara Verêne

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
1	H	Î	R	I	S	Û	H	E	Ş	T
2	A	R	E	■	E	S	Î	R	E	■
3	L	A	M	A	■	U	Ş	Î	R	E
4	Î	N	■	S	E	L	A	W	A	T
5	N	I	M	A	J	■	Y	A	B	A
6	■	J	A	N	■	K	Î	N	■	R
7	G	■	B	Î	Y	Î	Ş	■	C	■
8	A	R	Ê	■	A	R	■	H	A	L
9	Z	A	N	A	■	Y	E	W	N	A
10	E	Y	■	P	R	E	S	S	■	J

Weqfa Îsmâil Beşikçi Ronîya

Weqfa Îsmâil Beşikçi ke bi grûbêk roşinbîr û karsazan nêzdîyê serrêk o ke xebata awankerdişê aye dî-yayo destpêkerdiş, bi îlanê ke roja 29.11.2011 yê Rojnameyê Resmî û nuşteyê tescîlkerdişê yê Mudîriya Pêroyî ya Weqfan resa netîce û bihawayêko resmî ronîya.

Komîteya awankerdişê ke Îsmâil Beşikçi, Îbrahîm Gurbuz, Îshaq Tepe, Talat İnanç, Abdullah Baran, Ruşen Arslan û Ehmed Onalî ra yena pê, derheqê ronayîşê weqfe de wina melumat da: "Ma waşt nameyê Îsmâil Beşikçiyê ke sey wijdanê merdimîye, rîsipîyîya zansitî, rûmetê roşinwîran û bi helwêsta xo ya bîryardare ke zerrîya heme hêzanê demokrasî û şaran de ca girewto bi weqfêk biresnî neslanê ameyayan."

Beyanatê komîteya awankerdişê weqfe wina dewam kerd: "No cîhano ke tede erjê însanî, zanistî, kulturî û etîkî yenê dejenere kerdene, termê sey huqûq, edalet, demokrasî û heqê merdîman ke bi mueyîdeyanê îdarî û cezaî yê îdeolojîya resmî yenê pelixnayene, erjê etîkî û dînî ke goreyê berjewendîya dewlete yenê şuxulnayene, "pereyo ke bîyo Homayo ke seba ey merdimî yenê qurban kerdene", cîhanêko winasî de ma bi wezîfeyêko pîroz rî bi rîyê ke fikrê Îsmâil Beşikçiyê û eseranê ey biresnî neslanê ameyayan."

Ma sey Weqfa Îsmâil Beşikçiyê xo rê kerdo hedef ke nameyê Îsmâil Beşikçiyê, fikr û eseranê ey bidin ciwînayene; warê zanistî, sosyalî û kulturî de cigêrayîşan virazin, kitabxane, dezgeyanê zanistî, kulturî û perwerdeyî akerin,

"Ma vengê şima danê ke bibîn ardimkar û paştgirê Weqfa Îsmâil Beşikçiyê."

merkezanê arşîv, dokumantasyon û kulturî awan bikerin, muze û enstîtuyan akerin. Nînan ra teber

zî ma xo rê kerdo amanc ke musabeqayan organîze bikin û nameyê Îsmâil Beşikçiyê ser o xelatan bidin, fealîyetanê medya, çapemenî-weşangerîye bikin.

Paralelê awankerdişê weqfa ma de zereyê weqfa ma de Kitabxaneyê Cigêrayîşiyê Îsmâil Beşikçiyê zî awan bîyo. Koleksiyon û arşîvê kitab, kovar û rojnameyan ke Îsmâil Beşikçiyê nêzdîyê 60 serran o bi kedêka pîle arêdayo û wariyê muhtewayêka dewlemende yo, nêzdîyê de do seba xizmetê cigêrayox û wendekaranê ke eleqe nîşanê kulturî danê amade bibo."

Komîteya awankerdişê weqfe veng ro heme merdîmanê demokratîkerd û wina va: "Ma zanê weqfa ma ya ke xo rê cigêrayîşê waranê zanistî, sosyalî û kulturî kerdo hedef, merdîmanê ke nameyê Îsmâil Beşikçiyê sey erjêk qebul kerdo û bawer kenê ke zansit û huner aversîyayîşê komelî de rolê xo esto de heyecanêko gird viraşto. Ma vengê her kesê ke bawer keno Weqfa Îsmâil Beşikçiyê waranê zanistî, sosyalî û kulturî de cematî rê ufqêko newe û ceribnayîşanê neweyan ana meydan, ancî seba viraştîşê projeyanê neweyan ke layîqê nameyê Îsmâil Beşikçiyê yê de hesas ê, ma vengê înan danê ke wa bibê dilxwaz û paştgirê Weqfa Îsmâil Beşikçiyê."

Weqfa Îsmâil Beşikçiyê na adrese de fealîyet kena:

Îsmail Beşikçi Vakfı, Kuloğlu Mah. Ayhan Işık Sok. No: 21/1 Be-yoğlu-İstanbul

teqwîmî de bi kurdîya kurmanckî "Nahêlin ez bi zimanê xwe perwerde bibim, zimanê min qedexe meke" û seba ke nameyê rojan zî bi kurdî nusîyayo, bi sedemê ke vera qanûnê partîyanê siyasîyan de muxalefet ameyo kerdene, derheqê teqwîmî ke teşkîlatê BDP yê Manîsa neşr kerdo de qerarê arêdayîşî da.

Teqwîmî Kurdkî Ame Qedexkerdiş

Mehkemaya Sulhî ya 3. ya Manîsa seba ke tede kurdkî esta derheqê teqwîmî BDP yê 2012î de qerarê arêdayîşî da.

Mehkema seba ke rîyê verênî yê

ZERE

Zerê, ma hertim pîya bîme wextê verî,
Zerrîya ma yewbîn rê veşayne sey tiramê
adirî.

Kamî ke ma dîyêne vatêne:
"Nê Leyla û Mecnunê welatê ma yê koyinî."

Lê Zerê Zerê, bê verê kêyberî,
Porê to boye kerî, sey vilika sosina zerî.
Eger maya to mi vînit,
Cavirde, wa mi ra vaco kutikê verê silondî.

Zerê, yêno vîrê to a şewa tarî?
Mi destê to guret ant kîştê dêsê cîranî.
Mi va, wa merdena mi bo,
Maç kena nê lewanê rengê gonî.

Lê Zerê Zerê bê verê kêyberî,
Bejna to bivînî sey tîja şandî.
Eger piyê to mi vînit,
Cavirde, wa mi ra vaco lajê herî.

Kamî vatêne ke ma kunîme dûrî,
Ti aca de ez naca de bîme belangazî.
Nika ez şorî kotî?
Her kes vano, ha ame bomê welatê koyinî.

Lê Zerê Zerê, bê verê kêyberî,
Çimê to ke sey çik şewle danê bivînî.
Eger kalik û pîrika to ke mi vînit,
Cavirde, wa mi ra vacê bêmradê lajê bêmradî.

Gursel BİNGOL

Ferhengek

axme bîyayîş: yayılmak
berjewendî (m): çıkar, fayda, menfaat
beşdar, -e: katılımcı
bîyene (m): olay
çelengsuwar (n): beyaz atlı prens
honik, -e: serin
karsaz, -e: işadamı
karxane (n): işyeri
kebanî (m): ev kadını
keyepel (n): web site
leqezîyayîş (m): takılmak/dolanmak
lorike (m): ninni
melşe (n): sivrisinek
menge (m): ay (30 gün)
peyname (n): soyadı
peysayîş (n): (su için) kesilmek
solix (n): soluk, nefes

Musayîşê Kirdkî Vera Polîtîkayanê Asîmîlasyonî de Vindertiş o

N. CELALÎ

Çend serrî yê ke mîyanê kirdan de yew xeyreta ziwani peyda bîya. Her wareyê cuye de merdim şîkeno rastê kirdkî bîyero. Mavaji, çarşî û bazaran de nameyê karxanan yan zî reklamê kirdkî zaf cayan de merdim vînenê. Kirdî nameyê qijan kirdkî panenê, xususen kirdî her çiqas kirdkî qisey nêkerê û qijanê xo de kirdkî qisey nêkerê sey yew nişaneyê kirdkî wazenê nameyê qijanê yin kirdkî bo. Medya de, medyaya nuşteki yan zî medyaya dîyayîşki de kirdkî roje bi roje zêdêna. Mesela, bi kirdkî programê radyo û televizyonî viraziyenê, rojnameyî, keyepelê internetî û blogî estê. Reyna kovarî û kitabî her ca de merdim şîkeno peyda bikere. Vere cu kovarî û kitabî hem zaf tayî bî hem zî merdim nêşikenê xo dest fino.

No ware de çîyo balkêşo bîn zî kursê kirdkî yê. Yanî yew meylê musayîşê kirdkî mîyanê şarê ma de bîyo ganî. Goreyê zanayîşê mi mîyanê di serran de Dîyarbekir, Çewlîg, Anqara, Mersîn, İstanbul û İzmir de kursî abîyê. Zaf tenan zî ez rast yena ke persê kursî kenê û waştîşê ameyîşê kursî ifade kenê. Yan zî heyf kenê ke neşikenê bîyerê kurs. Nê hemin ra yeno famkerdiş ke yew aleqa esta û roje bi roje zêdêna.

Di serrî yê ke Anqara de ma bi embazan kursê kirdkî akenê û xebatê atolye kenê. Cîya-cîya cayan û karan ra merdimî beşdarê nê kursan û xebatan benê. Emser zî ma xebatê xo dewam kenê. Kursê ke Kurdî-Derî de yo zaf wendekarî beşdar benê. Beşdarê kursî sey Çewlîg, Dîyarbekir, Qers, Mêrdîn, Sêrt, Bedlîs, Antaqya cîya-cîya bajarên ra yê. Zafê unîversîteyanê Anaqara de, beşanê sey mîmarî, doktorîyê dindanan, tip, zîwan û edebîyat, muhendîsî, tarîx, antropolojî ûsb. de wanenê. Beşdaran ra yew zî kebanî ya. Hûmarê beşdaran qasê da-vîst kesan ê. Her wext sinife de vîst ten tamam nêbenê. Tanî seba dersan û xebatanê xo ge-ge nênenê.

Emser çîyo balkêş o yo ke nême ra nême beşdarî kurmancê. Û reyna mîyanê beşdaran de hûmarê keynan bîya zaf. Eşkîra yo ke teberê kirdan ra beşdarê kursî zêdenê xususen kurmancan ra heta tirkan ra zî benê. Emser yew antaqyayij ke antropolojî ser o perwerdeyê ser-lîsansî vînenê zî mîyanê beşdaran de yo.

Mi mereq kerd ke gelo bi çî saîkan û faktorên wendekarê beşdarê kursî benê. Çi tewir yew hewa nê wendekaran ano kurs. Gelo bi yew hîso muwaqet yan zî hîsî û faktorî bingehîn û xorî yenê kurs. Helbet cewabê meraqê mi wendekaran de bi. Mi zî wendekaran ra çend persî pers kêrdî. Persî mi zedê xayeyê yin û derheqê kursî de bî.

Cewabê persan çend babetan de şîkenê tesnîf bibê. Yew qisimê wendekaran seba averberdişê zîwanê xo û rastnuştîşê ameyîşê kurs. Înan ra Neslîxane, Masum û Reşîde wina vanê:

Neslîxane: "Ez Çewlîgi ra ya. Ez zazakî tayî zana. Ez semedê averberdişê zazakî ya xo yena kurs. Ez kurs bifayde vînenê."

Masum: "Ez Çewlîgi ra ya. Ez zazakî zana. Ez qey bi nuştîşê ameya kurs. Kurs zaf hol o. Faydeyê kursî raseno mi."

Reşîde Çelebî: "Ez zêr ra yena kurs. Ez seba xo rind ifadekerdişê wazena zazakî bimuse. Ez beşdarê kursî bîyayîş ra zaf zerrweş a. Rojê şemî bi çar çiman pawena. Hewte de çar saetî tay ê. Zêdê bê hîna weşer beno."

Qismo bîn zî kurmancê, hesasîyetê kurdayetîye ra beşdarê kursî bîyê. Înan ra Elîfe û Salehê Qoserê seba kursî wina vanê:

Elîfe: "Ez Misric ra ya. Ez kurmanc a. Hamnanî ez şîbîya Dîyarbekir. Embazanê zazayan ma ra va "Ma lehçeya şîma musenê qey şîma lehçeya ma nêmusenê?" No rexne her wext beno. Mi de hîsê "kurdan mîyan de hakimîyetê kurmancan/kurmanckî esta" peyda bîye. Naye ra ez ameya zazakî bimuse."

Salehê Qoserê: "Ma kurdan mîyan de çend zaravayî yenê qiseykerdiş. Ma kurdî, zafziwanê. Nika Înan ra kirdkî tehluke de ya. Wijdanê mi qebul nêkeno ke yew zaravayê kurdî vindî bibo."

Tanî zî asîmîlasyon û qedexebîyayîşê zazakî ra aciz bîyê û seba vindertişê vera asîmîlasyon û qedexebîyayîşê beşdarê kursî bîye. Înan ra Esra, Ebrû û Hacere seba kursî wina vanê:

Esra: "Ez Çewlîgi ra ya. Ez zazakî tayî zana. Semedê reaksiyonê min ê vera asîmîlasyonî ez ameya kursi ke zazakîya xo rind bimuse û bimuse. Kurs zaf hol o."

Ebrû: "Ez Dîyarbekir ra ya. Fikrê mi gore kurs zaf bifayde yo. Ez semedê bi her heta zîwanê dayîka xo rind musayîş û musayîşê neslanê ameyoxan ameya kurs. Bi nê qaydeyî ez wazena polîtîkaya hukmatî ya asîmîlasyonî puç bikere, kultur û zîwanê xo her dem bidê ciwînayîş."

Hacere: "Ez semedê musayîşê zazakî beşdarê kursî bîya. Yew zî qedexebîyayîşê zazakî ez sewqê kursî kerda. Çunkî yew zîwanê qedexekerde musayîş, wazîfeyê însanî yo. Çîyo ke newe merdim museno qîymetêk dano merdimî. Û reyna, zîwan musayîş, şarê ê zîwanî bi zîwananê yin famkerdiş munasebetanê mîyanê şaran aver beno."

Kirdî, zîwan û kulturê yin nê demanê peyînan de balê akademîsyenan zî anto. Cîya-cîya unîversîteyan de programê lîsansî, yê lîsansê berzî abîyê û xebatî benê. Mîyanê beşdaran ra çend kesî zî seba xebata xo ya akademîke wazenê ke zazakî bimuse. Înan ra Çetîn Babasî û Erdînc seba kursî wina vanê:

Çetîn Babasî: "Kursê kirdkî semedê zaravaya kirdkî xebatêka erjaye ya. Ez wazena zaravanê kurdî ser o cigerayîş bikere. Coka ez kirdkî musena."

Erdînc: "Ez Antaqya ra ya. Ez antropolojî ser o xebata akademîke kena. Seba xebatanê xo ez wazena zazakî bimuse."

HEVALE / DELALE

Ax lê lê lê lê lê hevalê
Ax lê lê lê lê lê delalê

Na hevala qey bermena
Hesrûn çimûn gurgurnena
Howt desmala esterena
Yow, zûmay rî erşawena

Na delala qey bermena
Heznê dayk û baykî kena
Baykê xwi ra şarmeyena
Dayka xwi ra lomey kena

Ax lê lê lê lê lê hevalê
Ax lê lê lê lê lê delalê

Dayka xwi ra cîyêz wazena
Pê zerdûn qayîl nêbena
Qûwm şîrîno terk nêkena
Terkê dayk û bayk nêkena

Ax lê lê lê lê lê hevalê
Ax lê lê lê lê lê delalê

Astorê hevala mi leng o
Neqebê hevala mi teng o
Cîyêzê hevale rengareng o
Hevale meberme, zûma xort o

Ax lê lê lê lê lê hevalê
Ax lê lê lê lê lê delalê

Hevale ha cor de yena
Nar û wêr xwi nêwnîyena
Por û biskûn xwi tadena
Zerrê xortûn helînena

Ax lê lê lê lê lê hevalê
Ax lê lê lê lê lê delalê

Cêr ra yena dêst mi gena
Dêst mi gena reqisîyena
Dêst mi gena govend kena
Lîngê govend xeletnena

Ax lê lê lê lê lê hevalê
Ax lê lê lê lê lê delalê

Na hevala Mehmed Cûnî
Dêst û lîngê sey mircûnî
Veyw û zûma lalîgûnî
Yow bînûn ser sîndûn dûnî

Ax lê lê lê lê lê hevalê
Ax lê lê lê lê lê delalê

Daykê veywe vêc teber
Veywe ûmo vêr kêbêr
Daykê lez ke di lez ke
Çimsiyaya ma r' teber ke
Ma r' teber ke, ma ra ver ke

**Arêdayox:
Ehmedê DIRIHÎ**

Xortan Dewe ra Bar Kerd

Ednan BERMAZÎ

Yew bîyo, yew nêbîyo. Şeş xortî bîyê. Nê xortî, şine dewarî. Benê çiraynenê. Namêy nê xortan ra yêwî Memed bîyo.

Yew roj maya Memedî, dewarî kena verdê qijanê bînan. Maya ey wexto ke dewar kena teber, o nêyamebi teber. Pîyê ci veynda:

-La-lawo, ti yê daha çira nînê teber, bewnî maya to dewar vera da.

Memedî pêrdê xu ra va:

-Bawo, hele bipawî, ez nika yena teber. Tifingê xo zî bigî.

Pîyê ci reyna qêrra ser:

-Ez to ra vana, lez bike, bê teber, maya tu vêyn dona. Dewar nika kuno mîyondê dewî. Bewnî qijê bînî zî veynda to donê. Înan zî dewarê xo vara da. Îyê to pawenê.

Lahak kewt teber, solê xo ref ra girewtî, eştî xo ver, solê ci erzîya lingda nerganî ser, solê xo girewtî xo dest, kerdî xo pay, layê înan girê day, îşt we, nergan ra ame war, berê nerganî kerd a, maya ci dewar kerdbi qijandê bînan ver, amêybî kêye, lajdê xu di tifing dî, va:

-Lajê mi, o çî tifing o to di? Ti ey pê se kenê?

Lahak yeno marda xo hetî, alişkê ay piştîde, va:

-O maya mina rindi, rindikeki, tifinga pêy se beno, ez eyro ma rê ze-

rejan oni, ma rê şomî mepoyji, ma eyro yaxnîya zerejan weni. Maya ci ey ra va:

-Lajê mi lanet şêro kor şeytonî, ti ey benê, na derî, çî-mîyo xirab yeno şima sere di, eke ti mi eşnawenê ey verdi, ey mebi, kê di biternî. Bewnî ti hana şinê, ez mereq de monani. Bê maya xo bieşewî, to ra rica kena, lajê mi, ey mebi, mi metersni.

Xortî va:

-Erê maya mina rindi rindikeki, qe metersi, qij nêbeno, bewnî mi yew kardî zî girewti xo hetî, wexto ke, mi zerejî kiştî, ez sere birnena ke wa murdar mebê.

Maya lahaki va:

-Lajê mi, ti yê mi nêşnewenê. Eke hunî yo zaf dîqet bike, de hade, rayerê to akerde bo, Alla tu wa bo, de şo.

Lahak vazdayîşa şî. Verdê kêberdê dedanê xu ra vêret, mîyandê derî ra kewt dewe mîyan. Bi vînî, resa embazandê xo hetî. Înan ey ra va:

-Ero, ti ça mendê? Ma yê siba ra to pawenê, bewnî embazê ma pêroyî ameyê. Reyna hena meki.

Memedî embazanê xu ra va:

-La qusirê mi memanê, mi tifingê xo kerd hadre. Qey bi naye mendone erey. Bewnî, mi yew kardî zî girewta. Ma eyro xu rê zerejan tepîşenî de. Eyro keyê ma de zîyafet esto. Şima pêro dawetîyê min ê.

Xortan ewnîya tifingê Memedî peydi. Weşbê înan şî. Lahakî niştî herandê xo. Înan de, di herî bî. Des û çar mangey bî, hîris û panc mey bî, pancas û hoyt bizî bî, vîst û heşt kavirî bî, şeş gayî bî, çoyres û new bizekî bî. Mangey qorayê. Toz û boya naxirî kewte dewe ser.

Xortan dewî mîyan ra naxir vîyana...

O roj tifingê teqa... Serrî vîyartî... Memedî dewa xo terk kerdî. Nika Îstanbul de nişeno ro. Banê ci kirya dir o. Mayîşa ci kemî ya. Zewijya. Yew keyna ci esta: Hesrete... Maya ci merdi. Pîyê ci şî şer. Xortî pêro şî yew ca. Dewe de naxir nêmend.

A dewe, nika rojo ke reyna naxir kuno rayer, ê rojî pawena...

RINDÊ

Çele yê zimistanî de yew pelê ziwane mi sey tîja hamnanî verê mi de bereqîno. Cinîyîya mi, hetê min o tewr rindek peleyanê vevre de reqeşîno. Êdî heme vengî yê min ê. Lewanê mi ra nameyê mi pel bi pel rişeno.

Yew nameyo newe vîrê mi de zîl dano. No nameyê min o newe zaf rindek o. Ez kuçe bi kuçe nameyê xo yê neweyî qîrena.

Ewro nameyê mi Rindê ya.

Rindê kam a, kê-naya kamcîn maya delal a, ez zî sey şima nêzanan.

Çekuyê Rindê peyê kamcîn beranê asinên der ê, Rindê zerrîya kamcîn waştî de bena vile, zerrîya kamcîn çelengsuwarî de erzena, ez nêzanan. La ez zanan ke Rindê nusena. Rindê zerrîya xo kena lete bi lete mîyanê çekuyan de vila kena. Tewr bara rindeke mi rê manena. Bena ziwane dayike û goşanê mi de yew lorika naskerdîye vana. Vengê mi zêdinena, sînoran rijnena...

"Raywanîya Piranê" aye ginena çimanê mi ro, ez boya helbesta "Ma" ra bena gêje.

Ewro peynameyê mi Becerîklî yo.

No peyname kamî nayo mi ra, ez nêzanan. Ez vana qey zerrîya dêsan ra vejîyayo.

Porê Rindê ra boya kamcîn wele yena û Rindê pela kamcîn dara hewz a, ez nêzanan. La ez zanan ke Rindê bi rindekiya zerrîya xo sey wisarî ziwane ma xemelnena. Lewanê mi de bena solix û ez behrê ziwani oncena zereyê xo.

Ti binuse Rindê.

Ti çem be, bi herikiye zerrîya mi de.

Ti binuse ke şar cinî bivîno.

Ti binuse ke wisar bê wext çekuyanê mi ca meverdo.

Ti binuse ke ez dêsanê sipîyan bivîni û ez bi cinîyîya xo şa bîbî.

Ewro çekuyê mi seba to pêlan de axme benê û ez xo de to nusena. Ewro çimanê mi de tamê cuye sewbîna yo. Ewro ez çimanê to ra cuye ra hes kena. Ti kî çimanê mi ra cuye ra hes bike.

Bedriye TOPAÇ

Alik û Palîwanî

Mehmed SEYÎTALÎOĞLU

Zeynel Axa û xulamê xo yew roje şonê Erzirom. Meydanêde girs de şar amêyo têhet, gelê kef û yarenî der ê. Kes hay ro verê kesî nîyo. Zeynel Axa estore ra aspar o, xulamê ey Alik pêyatîye wo, nezdî ro koma şarî kenê. Selam danê, kes selamê êyna nêgeno, şamto hayburo ra. Wertê şarî ro çiman keno girs nîya dano; di kesî erzîye bi jubînî, jubînî fermasizî kerdo, hurdmîna araq û puxur de bîye vîni.

Alik, gêreno ra axayê xo ra vano:

-Nê nê keko, nê se kenê?

Zeynel Axa vano:

-Nê, palîwan ê. Gulaşe cênê. Kamî kam eşt ard, o beno serpalîwan. Zerno-sêm a

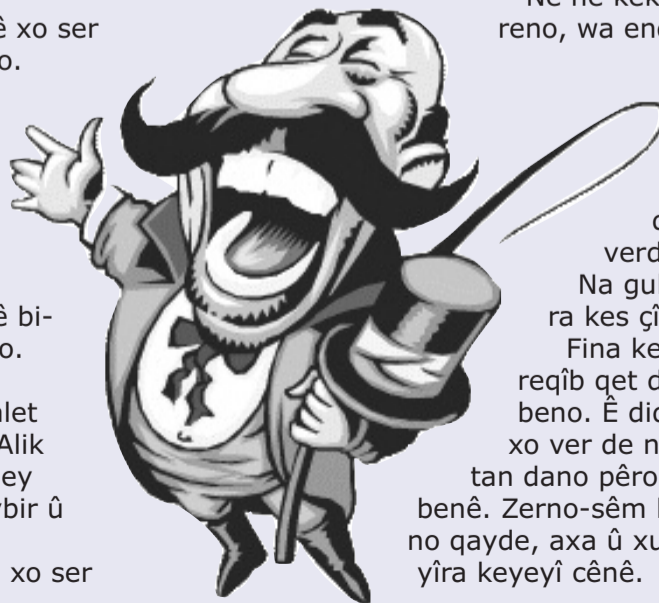
kenê ey ver ra.

Alik na vatenê axayê xo ser o hebê xo xo de fikirîno. Vano "Ez nîna ra hewl a! Ez nîna ra jihatî ya! Yewindê nîna ra mîyan de xo bicerebnî."

Alik şono verê axayê xo de beno tîk, vano:

-Keko mi rê musadê bi-wazê, ez kî gulaşe cêno. Zeynel Axa endamanê kayî ra ebe rica û dexalet Alikî rê musade cêno. Alik vecîno mînder. Reqîbê ey yeno mînder, kenê haybir û axir-şer.

Alik cêrêno ra axayê xo ser vano:

-Nê nê keko no her çî zireno, wa endî bêro!

Palîwan yeno dest erzeno vile û hermon, doşan. Alik se beno ebe reqîbê xo ro, xo verde nano ro.

Na gulaşa nîya kilme ra kes çiyê fam nêkeno.

Fina kene newe. Alikî rê reqîb qet dayanmiş nêbeno. Ê didîne jî kundirkî xo ver de nano ro. Şar destan dano pêro, ebe Alikî şa benê. Zerno-sêm kenê ver ra. Ebe no qayde, axa û xulam keyfweş ra yîra keyeyî cênê.

Çi Xeyr o Çi Hal o!

Sînan SUTPAK

Menga Remezanî bî. Dinya girêyayê. To hak rojî ver o ronayê do bipeyşayê. Merdimanê ke roje girewtbî cad kerdêne ki cayêdo honik bivînê.

Ê rojan Xalo amebî meymanîya ma. Dewa xalan pêro dar û birr û baxçe yê. Xalo musayeyê serseya daran bî. Dewa ma de zî qet darên çin bî, deşte bî û hema ca rût û repal bî. Xaloyî debar nêkerdbî, xo veradabî de-reyê vakurê dewe û pirdî bin de, çinayê xo vetîbî, xo kerdbî derg.

Vera nêmeroje, hela germê hamnanî bi heme tesîrê xo ya veradayê cêr. Şiwananê dewe çarweyê xo ardêne dewe. Şiwaneyî nîyadanê ke jewêdo şelwarsipî, pirênsipî, erdîşsipî û porsipî pirdî bin de xo kerdo derg. Domanî Xaloyî nêşinas-nênê. La meraq kenê, gelo no kam o ameyo pirdî bin de xo kerdo bi ca!

Domanî dalde ra şinê wînî-yênê ci ra û tiq-tiq huyenê, kenê wîqe-wîq. Bi no hawa ya domananê dewe yê bînan zî pê hes-nênê. Domanê dewe heme Xaloyî ser o arê benê. Tayên

vanê "xînt o", tayên vano "ew-lîya yo", tayên vanê "Noel baba yo." Her domanî fek ra vatenê vejêna. Çorşmeyê Xaloyî geyrenê ke o werzo û bi înan dima no.

Xalo wînîyeno ke domanan dest ra tam çin o, werzeno xo ser, ronîşeno û vano "Xeyr o şima la leyîrê xozan? Şima yê çiçi wazenê?" Naye ra pey domanî hîna vêsêr ser o benê sûr. Vêsêr misqereyî kenê, tayn ci ra sîyan erzenê Xaloyî. Domanan ra jew zî Xaloyî rê çisayanê giranan keno, nengî çineno.

Xalo bi fekdo roje ya, o germ de werzeno xo ser û keweno ê domanan dima. Domanî zeydê leyîranê zerencan dewe mîyan ra benê vila.

Ma keye de ronîşte bî. Ma hende dî Xalo bi o hêrs a amehewş. Zaf hêrs bibî. Nefes nêameyê ci ver o. Sêneyê ci bibî zey kureyê qelaçî. Pîyê mi werîşt û şî vera Xaloyî û vat "Evdo bira, xeyr o to, ti yê kotî ra yenê?" Xaloyî vat "Çi xeyr o çî hal o lîya! Xayeyê nê domananê dewa şima çiçi yo? Ma qey şima nê terbiye nêkerdê? Qey şima vanê wa kes nêro dewe mîyan! Nê çî dinyanedî yê lîya! Ma nînan şitê here werdo?"

Pîyê mi şaş mendbî. Xalo nêvindertê. Pîyê mi vat "Evdo bira, se bî? Kê to ra se vat? Hela sakîn be. Xaloyî vat "Çi sakînî ya çî hal o, lîya? Ez şîya nê pirdê şima bin de mi xo kerdo derg ki hebên honik ba. Wa linga mi bişikîyayê û ez nêşîyayê. Domanê şima mi ser o arêbîyay. Ge sîyî eştî mi, ge kerd vîq-vîq û huyayî. Dima kî zerrîya înan honik nêbî mi rê nengî çinay."

Pîyê mi vat, Evdo bira! Ê domanî werdî yê, bêfam ê. To rê se vato, wa ê nengî mi rê bê. Xaloyî vat, "Werdîyê çiçi, bê-fehmê çiçi la! Eki werdî yê û bê-fehmê, wa vajo 'ti di marda ma ne, çira vanê 'ma di marda to nî!'"

Elbistan, 08.10.2011

Şîretê Astuerî

Burçîn ASNA

Cayk bi cayk nêbi. Yo heş bi. Heş zaf bi vêsûn. Şî kue. Va, "Ez zaf bîya vêsûn. Kum raşt mi bîyer ez wena". Nata-wata gêra. Raşt yo guelîk ûme. Guelîk ra va, "Gueliko! Ez zaf vêsûn a. Êr çend ruêj a mi çîk nêwerd. Ez twi wena!" Guelik kot heş layk. Va, "Mi mewir. Ez qîşkek a. Ti mi buer daye mi gêrena mi, eg' mi nêvîn, bermena. Mi mewir." Heş va, "O kî daye twi, gêrana twi û twi mevîn bermena. Ez twi nêwena."

Heş şî gêra, raşt yo biz ûme. Biz ra va, "Ez zaf vêsûn a. Êr çend ruêj a mi çîk nêwerd. Ez twi wena. Biz va, "Ez leng a. Ez pîr a. Ez bêkes a, mi mewir. Mi gunek o." Heş va, "O kî ti leng a. Ti pîr a. Ti bêkes a. Ez ti nêwena."

Heş şî gêra, raşt yo mêşna ûme. Mêşna ra va, "Mêşna! Ez twi wena. Mêşna va, "O kî ti mi wên. Tay vindir. Ez bine kay kena. Hema mi buer." Mêşna heş xapînena, remena şina.

Heş şî raşt yo qatîr ûme. Qatîr ra va: "Îmkûn çînik. Ez twi wena. Êr çend o mi çîk nêwerd." Qatîr vûn, "Ti senî mi wên? Ez

qatîr Mala Mecîd a. Her kes xatîr yi zûn. Ti senî mi wên?" Heş vûn, "O kî ti qatîr Mala Mecîd ê, her kes xatîr yi zûn. E zî xatîr yi zûna û twi nêwena."

Heş şî gêra raşt yo astuêr ûme. Astuêr ra va, "Ez twi wena!" Astuêr va, "O kî ti mi wên, bueçê mi berzi k'. Bîn bueçê mi d' yo qazeti estû. Ay biwûn hema mi buer. Heş va, "Tamûm." Şî bueçê astuêr kerd berz ûnya ci. Astuêr pê wird lîngûn xwu peyînûn yo çitme da heşî r'. Heş şî gîna desi r'. Yo-di saet uca erd di, xwu ra şî. Badê di saetûn bi hîşar. Astuêr ra va, "Ti qêy da mi r'?" Astuêr va:

Ti raşt yo biz şî,
Gueştî xo buer kal û kali.
Twi r' çî lengîyê bizi?

Ti raşt yo guelîk şî,
Gueştî xo buer mirda-mirdi.
Twi r' çî dayik û mayiki?

Ti raşt yo mêşna şî,
Gueştî xo buer mirda-mirdi.
Twi r' çî kay û mayi?

Ti raşt yo qatîr şî,
Gueştî xo buer xirt û xirti.
Twi r' çî Malla Mecîdi?

Ti raşt yo astuêr şî,
De şû uca rakuri!

- 1- Çiwaya min a çewti, peyê hewt koyan de kewti.
- 2- Çiyêkê mi esto, kê danî awi re nêşîkêno, danî kerra re şîkêno.
- 3- Çiyêkê mi esto, kê danî karra re nêşîkêno, kî danî aw re şîkêno.
- 4- Çiyêkê mi esto, şewi xeftiyeno, roji rakuweno.
- 5- Çiyêkê mi esto, şono koyan qixeno, yeno keye aleq a mûneno.
- 6- Çiyêkê mi esto, şuno geyreno geyreno, yeno keye de fek akerde mûneno.
- 7- Çiyêkê mi esto, tu ra besto.
- 8- Di birayê mi estî, yewin ronîşeno, dîyin wardeno.

Dormarê Sîmserkîsî ra Tayê Çibenokî

Arêdayox: Îrfan SÎMSERKÎSÎJ

- 9- Dîko qol dekewto gol, gol peysa dîk nêasa.
- 10- Ga qora, dim perra.
- 11- Gayê min ha peyê bonî de, boça yi ha serê bonî de.
- 12- Kelawa bawkalî, ha pîrr salî.
- 13- Kelawa putêkî ha pîrr nêkî.
- 14- Melu melu vet, hîy na pa, ziwa vet.
- 15- Merde merde fek akerde.

- 16- Merekey mi ha pîrr simer, adir dekewt, simer veşa merek nêweşay.
- 17- Mi êreyê bizî xu kerdî gêwi, serê sibayî wariştî virr-veng a.
- 18- Tap-tapik, herd qulirçik.
- 19- Tîya ra Mûşî qevdey pûşî.
- 20- Tîya ra rezû, xir-xirey gozû.

Cewabî:

- 1- Rayîr, 2- Hak, 3- Kaxite, 4- Lihêf, 5- Tuwerzîn, 6- Sol, 7- Name, 8- Terazî, 9- Qîrîncele, 10- Tîfing, 11- Mehşîlêre, 12- Teştê nanî, 13- Henare, 14- Nanê kuçlane, 15- Sol, 16- Soba, 17- Estareyî, 18- Dalpa, 19- Erdîşe, 20- Gurrayîşê hewrî

Yew estîbî yew çine bî. Demo verênî di yew bizi estîbî. Na bizi nêzdîyê daristanêndo gird de ronîştê. Dorûverê bandê ci di sewbîna heywanî zî estîbî. Na bizi timûtîm xo çekerde gilandê dara û daristanî mîyan di geyrayê. Heywananê bînanan kay kerdê.

No daristan di vergê zî estîbî. Nê vergî ameyê bizî, meşnayî û hema çiçî vînayê, werdê. No verg bîyê şîrîgê werdê şêran. No, vergêndo veyşan bî. Çimê ci nêbîyê mird. Welhasil no verg, vergêndo nerihat bî.

Biza qorçin rojê veynda Homay û va ki: "Homayê mi, eke ti mi rê di bizêkan bidê, ez do nameyê înan Zozan û Bozan pana û ez do to rê şukr bikera. Perwerdekarê mi, mi rê di bizêkan bîdi. Ez to ra ney wazena."

Tayn raverdi zaf raverdi Homayî di bizêkî dayî biza qorçini. Bizi nameyê yew bizêka xo "Zozan" na pa, nameyê ê bîni zî "Bozan" na pa. Zozan û Bozan hêdî-hêdî bî girdî. Maya înan, ê horna keye de viradayê û şîyê çosme ra înan rê vaş û werdi ardê. Labelê biza qorçin zanayê ki eke vergo veyşan fersendê bî-yaro ci se, o do dekewo keyeyî mîyan û bizêkanê ci buro. Ay semed ra çaxo ki keye ra vijyayê, înan rê vatê ki:

"Zozana mi Bozanê mi, ez ha şina şima rê vaş bîyara. Bê mi, kesî rê ber meakerê."

Îna va ki: "Ma kesî rê ber nêakenê."

Maya înan va ki: "Çaxo ki ez yena, şima rê vana ki Zozana mi Bozanê mi, ber akerê, ez ameya, ez maya şima ya. O çax mi rê berî akerê."

Îna va ki: "Ya sewbînayî vengê xo sey vengdê to ya kero?"

Biza qorçin va ki: "Biewnîyê linga mi sipî ya, eke sewbîna vengê xo keno sey vengdê mi, wa linga xo bimojno şima. Linga maya şima tena sey vewra sipî ya."

Tayn raverdi zaf raverdi, rojê vergo veyşan verdê keyedê biza qorçini ra raverdê. Bi nimitena ame duşdê berî. A gami biza qorçini keye ra vijyayê. Vergî dî ki di bizêkê tezeyî zere de yê. Fekdê ci ra şorik şî. Xo bi xo fikirya ki, o do senî bikero ki nê di heb bizêkanê tezeyan buro. Balê xo da înan ser û goştarya înan kerdî.

Biza qorçini va ki: "Zozana mi Bozanê mi, ez ha şina şima rê vaş bîyara. Ber biqefilnê û kesî rê ber meakerê."

Zozan û Bozan va ki: "Beno maya ma."

Biza qorçini şî tepîya vergo veyşan cayo ki xo nimit bî, uja ra vijya. Labelê gurp-gurpa zerrîda ci bî. Zerrîya ci veyşayê, bi hezarana fikr ameyê aqildê ci û

ZOZAN û BOZAN

Newe ra nuştox: Ehmed KIRKAN

şîyê. O do senî bikero ki Zozan û Bozanî buro.

Vergo veyşan ame berê bizêkan ver û ber cena. Teq, teq, teq... Zozan û Bozanî zere ra va ki: "O, kam o?"

Vergî va ki: "Ez embazê şima ya, bivijyê teber ma pîya kay kerê."

Zozan û Bozanî va ki: "Maya ma tenbe kerdê, ma nê vijyenê teber."

Verg destveng pey di ageyra. Labelê zerrîya ci bî zîzi. Mîyandê deşt û daristanî di betal geyra. Xo bi xo geyra. Fikrêndo zaf weş ame ci vîrî. Reyna şî berê Zozan û Bozanî ver. Ber cena. Teq, teq, teq... Zozan û Bozanî zere ra va ki: "O, kam o?"

Vergî va ki: "Zozana mi Bozanê mi, ber akerê ez maya şima ya mi şima rê vaş ardo."

Zozan û Bozan va ki: "Ti maya ma nîya. Vengî maya ma, hendayê qalind nîyo!"

Vergo veyşan reyna dest talani pey di ageyra. Êdî nêşayê cayê xo di vîndero. Ge xo çekerde a kişt ge xo çekerde na kişt. Xo bi xo fikirayê. Fikrêndo weş ame ci vîrî. Fina şî berê Zozan û Bozan ver. Ber cena. Teq, teq, teq... Zozan û Bozanî zere ra va ki: "O, kam o?"

Vergî vengê xo kerdî barî û va ki: "Zozana mi Bozanê mi, berî akerê, ez maya şima ya, mi şima rê vaş ardo. Mi şima rê werdi ardo."

Zozan û Bozan wunîyayi pêra. Vengo ki teber ra yeno maneno vengê maya ci labelê bawerîya înan pa nêame. Zozan û Bozanî

va ki: "Linga xo bimojni ma."

Vergî çaxo ki linga xo mojna înan, Zozan û Bozanî va ki: "Ti maya ma nîya. Linga marda ma sey vewra sipî ya. Linga to sîya ya. Ti maya ma nîya!"

Vergê veyşanî şî mîr alawit, mîr pişt lingda xo ra û tayn ardî zî çekerde mîrî ser. Lingê xo kerdî sipî, kerdî sey vewre.

Reyna ame berê Zozan û Bozanî ver. Teq, teq, teq... Zozan û Bozanî zere ra va ki: "O, kam o?"

Vergî vengê xo kerdî barî û va ki: "Zozana mi Bozanê mi, ber akerê ez maya şima ya, mi şima rê vaş ardo."

Zozan û Bozanî va ki: "Linga marda ma sipî ya. Linga xo bimojni ma."

Qelîştê berî ra vergî linga xo mojna înan. Zozan û Bozanî ber akerd. Demo ki ber abîya, vergî herîşê înan kerdî û xo çekerde înan ser. Zozan û Bozan werdi.

Hebê wext raverdi bado maya înan, biza qorçin, amê keye û veynda: "Zozana mi Bozanê mi, ber akerê ez maya şima ya, mi şima rê vaş ardo."

Bizi wunîyê ki ber akerde yo, lezalez kewti zere, bermê û va ki: "Zozana mi, Bozanê mi."

Keye mîyan ra geyrê û dî ki kes çinyo, o çax ay fehmi kerdî ki verg ameyo û bizêkê ci werdê. Hema pekê û şî keyeyê vergan. Uja di-hîre heb keye estîbî.

Biza qorçin amê yew banî ser û lingê dayî erd ro. Teq û req û teq û req: "Kamî Zozana mi werda, kamî Bozanê mi werdo?"

Vergê sifteyênî va ki: "Mi nê-

werdê."

Biza qorçini şîya banî diyînî ser û lingê dayî erd ro. Teq û req û teq û req: "Kamî Zozana mi werdo, kamî Bozanê mi werdo."

Vergê diyînî va ki: "Mi nêwerdê."

Biza qorçini şîya banî hîrêyînî ser û lingê dayî erd ro. Teq û req û teq û req:

"Kamî Zozana mi werda, kamî Bozanê mi werdo?"

Vergê hîrêyînî va ki: "Mi werdê."

Biza qorçin va ki: "Hadê ma pîya lej bikerê."

Vergî va ki: "Temam"

Biza qorçin hema şî çerxçî het. Ey rê va ki: "Ti qorçanê mi tuj ki labelê nika verg yeno, dindananê ey kol ki."

Çerxçî qorçê bizi kerdî tuj, kerdî sey kardîya. Vîstekê raverdê vergo veyşan ame çerxçî het. Çerxçî rê va ki: "Nê dindananê mi tuj ki."

Çerxçî dindanê ey kerdî kol labelê verg agahdar nêbî. Biz û verg kewtî pê, pîya lej kerdî. Bizi qorçê xo kuwitî pîzedê vergî ra û verg kişt. Pîzedê ey ra bizêkê xo vetî. Zozan û Bozan vijyay teber.

Biza qorçin va ki: "Zozana mi Bozanê mi, şima şîbî kotî?"

Îna va ki: "Ma şîbî keyeyê xaloyî, uja di xaloyî xele nabî ser pewtê, ma dekerdi ê destî o dest veşa, ma dekerdi nê destî no dest veşa. Ma to rê zî çîyê nêardi."

ÇEND VATEYÊ VERÊNAN - 1*

- Adirê binê şitî pif nêbeno.
- Aqil pê wijdanî şuwîya, cenabetîya ruhî vejîyena.
- Aspijî kewtî gijik, şane dest ra war nêyeno.
- Awe hetanî lêl nêbo zelal nêbena.
- Awka xorîne ra, insanê vengbarî ra biterse.
- Awke hênî ra, sûriya destan hine ra yena
- Babî rameno, lajî rê maneno.
- Babî rez ramit, lajî tira engur nimit.
- Ban kerrayin, cenîye zerrîhîrayin rind a.
- Biaqilî sencenê, kêmaqilî ancenê.
- Bi awa beroşî kemera arêyî nêgêrena.
- Bike bivîne, meke mevîne.
- Ca-ca bêvengîye, fîna dûrî çewî ra tengîye.
- Cenî-camêrd bîyî yew, nêeşkêna pê dew (dewe).

*Not: Nê vateyê verênan hetê embazanê zindanî ra arê diyayê.

Hûmara 4. ya ŞEWÇILA Vejîya

Hûmara 4. ya kovara edebî hunerî **Şewçila** bi muhtewayêka dekerdî û eseranê kalîteyanan yê edebîyatê ma vejîya.

Sey hûmaranê verênan na hûmare de zî gelek edîbê neweyî estê. Na hûmare de **Ardil Mor-dem, Bedriye TOPAÇ, Umer Farûq ERSOZ, Erkan TEKİN, Alî Aydın ÇİÇEK û Roşan LEZGİN**î hîkayeyî nuştê. Ancî di hîkayeyê tercumeyî yê gelek balkêşî zî na hûmare de estê. Yew yê **Hesen QIZILCÎ** yew zî yê **Ahmet SAY**î ya.

Akman GEDİK, Osman TETİK, Gursel BİNGOL, Rohelat AKTULUM, Adem KARAKOÇ, Wisiv PİRBAB, Nûri KELEŞ, Cemal KUHAK, Huseyin ÇAKAN, Umer Farûq ERSOZ û Hesen BEKTAŞî şîrî nuştê.

Murad CANŞAD û Sînan SUTPAKî nuştê. La nuştuyo tewr muhîm yê na hûmare, nuştuyê **Celadet Alî BEDIRXAN**î yo bi sernameyê "Leh-

çeya Dimilkî û Mewlûdê Usman Efendî" ke 1933 de kovara **Haware** ra weşanîyabi, seba kirdkî tercume bîyo.

Nuştuyê edîtorî de behsê nê çar hûmaranê **Şewçila** beno. Edîtor vano "Nê çar hûmaranê **Şewçila** de eserê 56 edîb û nuştuxan ca girewto. Nînan ra qismêko zaf muhîm reya verêne Şewçila de eserê xo dayê weşanîyê. Eke ma hetê eseran ra bi-ewnîn, didiyê înan tercume 49 şîrî, şeşê înan tercume 26 hîkayeyî, 10 analîzê hunerî, yewê înan tercume 9 nuştuyê estetîkî, 4 nuştuyê daşinasnayîşê kitabî, 1 sanike, 1 roportaj û 1 zî xebera hunerî nê çar hûmaran de weşanîyayê. Nê heme eserî vijnayê yê; hetê şuxulnayîşê zîwanî ra wina pak redaktekerde û wayîrê kalîteyêkê muhîmî yê. Qet nêbo, mîyan de tu eserêk ke merdim vajo, ma ney vejîn bierzîn, çin o.

No kereste, sermayeyê hunerî edebîyatê ma yo, sermayeyêko

sabît o. Heta dinya weş û awan bo, no sermaye sey xizînayêka zerrn û sêm, yaqût û elmas ra cayê xo de vinderte yo.

Helbet ma zanê ke nîsbet bi şaranê bînan yan zî goreyê prosesê tarîxî ra no serkewtiş û averşîyayîş belkî tu çiyêk zî nîyo, belkî derya ra yew dilope zî nîya. La goreyê rewşa ma kirdan ra, goreyê par û pêrarê ma ra, meydan de yo ke no serkewtişêko zaf muhîm o. No serkewtişêko muhîm bo zî esas hema ma çiyêk nêkerdo, ma hema newe dest bi kar kenê!....

Ma xo vîr ra nêkîn, mi-letbîyayîşê komelêk de rolê hunerî û edebîyatî rolêko bingehîn o. Û helbet edebîyat kankilê zîwanî yo, edebîyat ruhê netewe

ŞEWÇILA

kovara edebî hunerî zimistan 2012

> Akman GEDİK	: Çi Taw Şiliye Bivaro
> Ardil MORDEM	: Poşmaniya Xase
> Osman TETİK	: Waştîya Koyan
> Bedriye TOPAÇ	: Dejê Xerîbiye
> Gursel BİNGOL	: Zîwanê Xizirî
> Umer Farûq ERSOZ	: Dejo Hirê Lengez
> Wisiv PİRBAB	: Gula Verê Vare
> Erkan TEKİN	: Kalmem û Haskare
> Nûri KELEŞ	: Ma
> Alî Aydın ÇİÇEK	: Derman
> Cemal KUHAK	: Mardene
> Hesen QIZILCÎ	: Nuştuyê Amina Xane
> Huseyin ÇAKAN	: Xem Nêbo To rê
> Ahmet SAY	: Ma Serê Koyan de Goş Bidî Qerîye
> Roşan LEZGİN	: Nêweşîya Maseyan
> Celadet BEDIRXAN	: Lehçeya Dimilkî û Mewlûdê Usman Efendî
> Murad CANŞAD	: Tercumekerdox
> Hesen BEKTAŞ	: Welatê Ma
> Sînan SUTPAK	: Estetik

4

Êdî bê Şewçila nêbeno. Şewçila gilaya şewa ma ya."

NAMEYÊ NEBATAN

Amadekar: Ehmedê Dirihî

bakla maran (Pîran)
baklek (Sîwan)
baqila maran (Çewlîg)
colban (Sêwregi)
cilban (Sêwregi)
cilbike (Gimgim)
cilbuke (Dêrsim)
dildirme (Pilemuriye)
dîndaroke (Karêr)
lêmek (Sîwan)
pakla ardî (Gêl)
pakla xatûnî (Hênî)
polka (Gimgim)
şoqila xatûnî (Gêl)
vasê zerecan (Dêrsim)

Kurmancî: baqil, cilbik, colbenî, colik, colika maran, gunpîsik, kelika xatûnî, kelî, kêlik, kûlûr, paqila xatûnî, rextok, şolik, şolika maran, şolika xatûnan, şoqil, şoqila gamêşî

Soranî: polik, polke
Goranî: derzîle, giyapolke, hêşewre, mirore, wilêre

Latînî: Lathyrus
Tirkî: mürdümük, bezelye çiçeği

TIRŞIK / TIRŞÊ SIMAQÎ / TIRŞÊ DIMILÎYAN

Amadakare: Ferîda SÊWREGIJ

LAZIMÎ

(Seba 5-6 kesan) 1 kg goşt, 2 kg balcanê sîyayî, 1,5 kg balcanê sûrî, 3-4 îsotê kihoyî, koçikên îsoto sûr û wişk, koçikên awa (salça) balcananê sûran, di lepî simaqo heb, maydanoz û di-hîre sereyê sîr, koçikên rûnê keyeyî.

VIRAŞTIŞ

Goşt werdi beno, şuwî-yeno û debeno quşxane û nîyeno adirganî ser. Goşt tayên awda xo de xaşelî-yeno. No mabeyn de simaq debeno uskira û awe bena ser û dîyeno vindertene. Bado balcanê sîyayî, balcanê sûrî û îsotî şuwîyênê. Balcanê sûrî werdi benê. Balcanê sîyayî dergîye ser çar parçe benê, yanî kapok-kapok werdi benê û îsotî zî werdi benê. Goştî ke awa xo ante tepîya, rûn debeno mîyan û sûr beno. Bado awa balcananê sûran zî pa sûr bena, îsoto sûr zî debeno û demêndo kilm tewr pîya sûr benê. Dima balcanê sûrî verdîyênê ser. Balcanî û îsotî zî benê ser, awa simaqî zî parzun bena ser. Hendê awe balcananê sûran ser kewo zî awe debena ser. Fekê quşxaneyî gêrîyeno û pewtene rê verdîyeno. Dema ki gire ame ci adir yeno kemî kerdene. Hêdî-hêdî peyşîyeno. Qandê ke goşt bin de weş bipeyşo werd qet nêno têwdayene. Tirşik baş peyşa (awa ci rind têkewte) tepîya, goreyi waştene sola ci debena û binê quşxaneyî gêrîyeno. Eke kewt gire û tepîya, nêzdîyê saet-saet û nêm yeno pewtene.

Maydanoz werdi-werdi werdi beno. Sîr zî kuwîyêno. Werd debeno sahanan. Kam biwazo maydanoz û sîr zî keno sahana xo ser.

Tirşikî ya pîya belxul/savar yan zî bi riz (birinc) serwîs beno. Tirşik bêgoşt zî virazîyeno. Eke bêgoşt bo, Sêwregi de vanê "Tirşê Dimilîyan".

